

TURİSTİK DESTİNASYONLARDA SES KİRLİLİĞİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: BODRUM ÖRNEĞİ

A RESEARCH ON SOUND POLLUTION IN TOURISTIC DESTINATIONS: BODRUM EXAMPLE

Dr. Öğr. Üyesi Pembe Gül ÇAKIR

Anadolu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Eskişehir/Türkiye

Melik Onur GÜZEL

Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ABD., Eskişehir/Türkiye

Arş. Gör. Mahmut BARAKAZI

Harran Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, Şanlıurfa/Türkiye

Article Type : Review Article / İnceleme Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1006>

Reference : Çakır, P.G.; Güzel, M.O. & Barakazı, M. (2018). "Turistik Destinasyonlarda Ses Kirliliği Üzerine Bir Araştırma: Bodrum Örneği", International Social Sciences Studies Journal, 4(25): 5398-5409

ÖZ

Sanayi devrimiyle birlikte artan küresel kalkınma hareketi birçok ülkede üretimin başlamasını ve artmasını sağlamıştır. Artan üretim iktisadi anlamda olumlu gözükse de üretimin çevre üzerinde olumsuz etkileri de ciddi şekilde görülmeye başlanmıştır. Özellikle üretimin üst seviyeye gelmesi kirliliğin küresel boyuta ulaşmasına neden olmuştur. Turizm sektöründe yapılan faaliyetler de kirlilik seviyesinin artmasına neden olan sektörlerden birisi olmuştur. Doğal, yapay ve sosyal çevre üzerinde çeşitli kirlilikler ortaya çıkmakla birlikte son dönemlerde ses kirliliği de çevre üzerinde olumsuzluk yaratan bir etken olarak turistik destinasyonlarda görülmeye başlanmıştır. Bu kapsamda trafikten, eğlence mekanlarından, rekreatif etkinliklerden ve diğer turistik faaliyetlerden meydana gelen yüksek ses bu kirliliği oluşturmuştur. Yapılan bu araştırma ile Bodrum bölgesine seyahat eden yerli turistlerin bölgenin ses kirliliği hakkındaki algılarının ortaya konması amaçlanmıştır. Bu kapsamda Bodrum'u ziyaret eden yerli turistlerle görüşme gerçekleştirilmiştir. Turistlerden elde edilen veriler analiz edilmiş ve Bodrum'da meydana gelen sesin bir kirlilik oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Çevre, Sürdürülebilirlik, Ses Kirliliği, Bodrum

ABSTRACT

With the industrial revolution, the increasing global development movement has led to the start and increase of production in many countries. Although increasing production seems to be economically positively positive, the negative effects of production on the environment have started to be seen. Especially in the top-level production caused to reach the global pollution. Activities in the tourism sector have also been one of the sectors causing the pollution level to increase. In this context, the high volume of traffic, entertainment venues, recreational activities and other tourist activities has created this pollution. The aim of this research is to reveal the perceptions of the local tourists traveling to the Bodrum region on the noise pollution of the region. In this context, a qualitative interview was conducted with local tourists visiting Bodrum. The data obtained from the tourists were analyzed and it was concluded that the sound occurring in Bodrum formed a pollution.

Keywords: Tourism, Environment, Sustainability, Sound Pollution, Bodrum

1. GİRİŞ

2016 yılında 1.235 milyon uluslararası turist sayısına ve küresel bazda 1 trilyon 220 milyar dolar gelire ulaşan (UNWTO, 2017) turizm sektörü, öncelikle ekonomik bir sektör olarak bir bölgede ekonomik büyümeyi, istihdam yapısını ve oranını, mal ve hizmetlere olan arz ve talebi belirlemektedir (Kar vd., 2004). Turizm, gerçekleştiği alanda bölgelere önemli boyutta sosyal faydalar kazandırmakla birlikte farklı kültürlerle karşılaşma ve onların gereksinimlerini karşılama süreçlerinde kültürel olarak bölge toplumunun gelişmesi ve zenginleşmesini de sağlamaktadır. Aynı zamanda turizm, kaynak ve çekicilikleri koruma ve sürdürülebilir bir şekilde kullanma amacıyla çeşitli yollarla çevrenin korunmasına ve zenginleşmesine yardımcı olmaktadır (Yeşiltaş vd., 2016).

Ancak, turizmin diğer etkilerine bakıldığında çevre ve kültürel açıdan oldukça belirsiz ve kasvetli noktaların bulunduğu da görülmektedir. Bir tarafta turizm sektörü, turizm kaynaklı ekonomilerin büyümesi için bir katalizör görevi görmekteyken, diğer tarafta hızla artan turizm faaliyetleri nedeniyle zararlı etkileri olduğunu da göstermektedir (Azam vd., 2018). Bu tehlikeler eşit olmayan gelişim, gelir eşitsizliği, jeopolitik riskler, artan malzeme maliyetleri gibi ekonomik olabileceği gibi ağır hava koşulları ve iklim değişikliği, sera gazı emisyonları, su ve diğer kaynakların kıtlığı, aşırı enerji tüketimi gibi doğal veya sosyal yönden olabilmektedir (Azam vd., 2018; GhulamRabbany vd., 2013). Diğer taraftan katı ve sıvı atıkların artması ve bertaraf edilememesi, estetik kirliliği, sahil kirliliği, tarihi eserlerin tahrip olması, yaban hayatının yok olması, biyolojik çeşitliliğin azalması ve halk sağlığının bozulması gibi sebepler de turizmin ekolojik yönden olumsuz etkileri olarak ifade edilebilir (Türe ve Çiçek, 2012:82).

Özellikle küreselleşmenin tüm dünyada kendisini hissettirmesinin ardından artış gösteren turizm faaliyetleriyle birlikte artan turist talebi ve turizm işletmelerinin arzını karşılayabilmek için turizme kaynaklık eden çevre, üst düzeyde kullanılmaya başlanmıştır. Turizm gelirlerinin artışı başarı sayılırken turizmden kaynaklı gidilen bölgelerde göz ardı edilmeyecek tehlikeler de ortaya çıkmıştır (Erdoğan, 2003; Kahraman ve Türkay, 2014; Koncul, 2007). Modern yaşamın tehlikelerinden biri de ses kirliliği olmuştur. Turistik bölgelerde çeşitli faaliyetler sebebiyle meydana gelen yüksek ses bu kirliliği oluşturmuştur (Merchan vd., 2014; Yaman, 2015).

Yapılan bu araştırma ile Bodrum bölgesine seyahat eden yerli turistlerin bölgenin ses kirliliği hakkındaki algılarının ortaya konması amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında ses kirliliği ve etkilerine yönelik kavramsal bilgilere yer verilmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ses Kirliliği ve Turizm

Ses dalgalar halinde yayılan bir enerji şeklidir. Yayılması, havadaki moleküllerin titreşmeleri vasıtasıyla olur. Ses dalgaları kendilerini, kulağa yaptıkları basınçla hissettirir. Normal bir insan 0-50 dB'lik bir sesi kolayca işitebilir ve bunlardan rahatsız olmaz. Ancak 75 dB'nin üzerindeki sesler gürültüdür ve günde 8 saatten fazla bu gürültüye maruz kalmak, duyma bozukluğuna yol açabilir (Kınacı vd., 2011:35). Ayrıca hiper tansiyon, uyku düzeninin bozulması, konuşmada engeller, stres ve huzurun bozulması gibi olumsuz etkiler de yaratmaktadır (Kınacı vd., 2011:35; Auger vd., 2018, Zannin vd.,2002). Ses kirliliğinin insan sağlığı üzerinde oluşturduğu etki kişiden kişiye değişim gösterebilir. Geçici ve zaman içerisinde kalıcı duyma bozukluklarına neden olan gürültü, çalışma ortamlarındaki performansa da doğrudan etki eder. Ortama yayılan ve şiddeti 60dB(A)'nın üzerinde olan sesler, ortamdaki kişileri farklı şekillerde rahatsız etmektedir. Sesin şiddeti ile insan sağlığı üzerindeki etki arasında doğru orantı bulunmaktadır. Bu ifade, ses şiddetindeki artışın, sağlık açısından oluşturduğu olumsuz etkiyi arttırdığını göstermektedir (Soylu ve Gökkuş, 2016:2).

Günlük hayatımız göz önüne alındığında ses kirliliği sebebinin özellikle büyük şehirlerde trafikten sonra endüstri kaynaklı olduğu görülmektedir. Ses kirliliğinin belli başlı endüstrilerde ortaya çıktığı ve sırasıyla tekstil, metal, dökümhaneler, kimya ve otomotiv yan sanayi gibi endüstrilerde yoğunlaştığı belirtilebilir (Gönüllü vd., 2002). Turizm sektöründe ise özellikle 20. yüzyılın son yıllarında turizm faaliyetlerinin artış göstermesiyle birlikte turizm ile çevre arasındaki yoğun ilişkinin önemi ortaya çıkmış ve turistik faaliyetler sonucu çevre üzerinde bir takım etkiler gözlenmiştir. Bu etkilerden biri de ses kirliliği olmuştur (Sharma ve Bhattacharya, 2014; Davenport ve Switalski, 2006). Turistik destinasyonlarda ses kirliliği; otomobil, motorlu botlar, uçak gibi araçların çıkardığı gürültü ile birlikte eğlence mekanlarında oluşan gürültüler, şantiye-inşaat yapılırken ortaya çıkan gürültüler ve turistlerin o bölgelerde yoğunlaşması dolayısıyla meydana gelen sesler nedeniyle ortaya çıkmaktadır (Demir ve Çevirgen, 2006; Akış Roney, 2011). Uçaklardan, arabalardan ve

otobüslerden ayrı kar motosikletleri ve jet ski gibi eğlence araçları da turizm faaliyetlerinin ortaya çıkardığı ses kirliliklerini oluşturmaktadır (Sunlu, 2003; Davies ve Cahill, 2000).

Turistik bölgelerde özellikle de turistlerin belirli alanlarda yoğunlaşması ve turizm bölgelerinde otellerde yapılan eğlencelerden ve eğlence merkezlerinde geç saatlere kadar süren çok yüksek seviyede müzik sesleri gürültü kirliliği artıran unsurlar olmaktadır (Erdoğan, 2003:88; Kahraman ve Türkay, 2014:25). Tufaner (2011), İstanbul Beyoğlu ilçesinde yapmış olduğu bir araştırmada İstanbul'daki eğlence mekanlarının %42'sinin bu bölgede olduğunu ifade etmiştir. Çok sayıda işletmenin bu bölgede olması dolayısıyla hem mekanlarda ortaya çıkan yüksek müzik sesinin hem de mekanlara gelenlerin oluşturmuş olduğu seslerin bir araya gelerek çevreye son derece rahatsızlık veren yüksek düzeyli bir ses kirliliğinin oluşturduğunu belirtmiştir. Kıbrıs Haber Ajansı'nın yapmış olduğu bir araştırmada ise Kıbrıs'ta faaliyet gösteren Lords Palace Hotel arazisinde bulunan Odyssey Club'tan gelen yüksek müzik sesi ve müzik çalma saatleri ihlalleri nedeniyle bölgede konaklama yapan turistlerin tatillerini yarıda kestiği ifade edilmiştir. Diğer taraftan bu turistlerin Trip Advisor gibi uluslararası alanda kullanılan turizm sitesine yaşadığı bu ses kirliliğini şikayet ettiği ve bu sebeple bölgenin imajının düştüğünü belirtilmiştir. Araştırmada gürültü kirliliğinden dolayı sadece turistlerin değil ayrıca yerel halkın da etkilendiği vurgulanmıştır. Eğlence mekanından gelen sesin sabah 4'lere kadar sürdüğü ve evlerde 55 dB hissedilmesi gereken sesin 75 dB hissedildiği ifade edilmiştir (www.kibrishaberajansi.com).

Turistik destinasyonlarda meydana gelen ses kirliliği düzeyinin azaltılması amacıyla yasa çıkarılarak ve yasal düzenlemeler yapılarak engellenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Kültür ve Turizm Bakanlığı, turizm faaliyetleri sırasında meydana gelen seslerin azaltılması hedefiyle 2002 yılında Gürültü Kirliliğine ilişkin 2 genelge çıkarmıştır. 03.04.2002 tarih ve 2002/1 nolu genelgede, Bakanlıktan ve Belediyelerden belgeli içkili lokanta ve eğlence yerlerinin çevreyi rahatsız edici yüksek sesle müzik yayını yapmasının önlenmesi ve belgeli işletmelerin çalışma saatlerinin yeniden düzenlenmesi getirilmiştir. 17.06.2002 tarih ve 2002/3 nolu genelgede de eğlence yerlerinde Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden yayımlanan Gürültü Kontrol Yönetmeliği hükümlerine uyulması gerektiği belirtilmiştir (Erdoğan, 2003:88). Bununla birlikte Çevre ve Şehircilik Bakanlığı da 2010 yılında yayımladığı Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği'ni 2015 yılında güncellemiş, ses kirliliği ile ilgili düzenlemeler yapmıştır (Resmi Gazete, 2015). Bu yönetmelikle insanların rahat ve huzurunu, beden ve ruh sağlığını gürültü ile bozmayacak bir çevrenin geliştirilmesi amaçlanmıştır (Tufaner, 2011:215).

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın çıkardığı yasal düzenlemeler haricinde ses kirliliğinin azaltılması ve bertaraf edilmesi amacıyla çeşitli önlemler de yapılabilmektedir. Bu önlemler teknik, planlama, biyolojik ve sosyal yönden alınabilecek önlemler olarak ifade edilebilir (Kınacı, 2011; Çepel, 2002; Yılmaz ve Özer, 1997; Ünver, 2008). Fabrikalar, sanayi kuruluşları ve konutlar gibi binalarda ve yüksek derecede ses çıkaran makinelerde ses absorbe eden sistemlerin geliştirilmesi, motorlu araç yerine bisikletlerin kullanılması ve metro taşımacılığına önem verilmesi gibi alınabilecek önlemler teknik önlemleri oluşturmuştur (Kınacı vd., 2011; Yılmaz ve Özer, 1997). Planlama yönünden alınabilecek önlemler ise yerleşim alanları yakınında havaalanı, demiryolu, endüstriyel tesis ve eğlence yerleri yapılmaması veya bu tip alanların yakınında yerleşime izin verilmemesi gibi önlemlerdir (Tufaner, 2011:214). Biyolojik yönden alınabilecek önlemler, gürültü oluşturan kaynaklar ile yerleşim yerleri arasında yeterli düzeyde boş alan bırakıldıktan sonra bu alanların ara bölgesinin ağaçlandırılması sağlanarak ses düzeyinin azaltılmasını sağlayan önlemler olarak belirtilebilir (Çepel, 2002). Sosyal yönden alınabilecek önlemler ise gürültü ile ilgili yasal düzenlemelerin yapılmasını ve insanların ses kirliliği konusunda eğitilmelerini içeren bir takım çalışmaları oluşturmaktadır (Kınacı, 2011:36).

Türkiye'de İstanbul, Ankara ve İzmir dışında kalan turistik alanlarda Akdeniz ve Ege kıyılarında yer alan eğlence mekanları gürültü açısından ön plana çıkmaktadır. Nitekim Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, ülke genelinde ses kirliliği üzerine yaptığı bir araştırmada bu bölgelerin diğer bölgelere göre daha gürültülü olduğunu belirtmiştir. Elde edilen veriler dikkate alındığında Muğla'nın Bodrum ilçesinde yer alan eğlence mekanlarında gürültü oranının ilk sıralarda yer aldığı saptanmıştır. Bu nedenle ses kirliliğinin azaltılması ve bertaraf edilebilmesi amacıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2013 yılında yaptığı denetimler sonrasında rekor cezayı Muğla bölgesine kesmiştir. Muğla'daki eğlence mekanlarının ses kirliliği oluşturması nedeniyle 2013 yılının son 9 ayında yapılan 104 denetimde 680 bin 498 lira ceza almıştır. Muğla ilinde en gürültücü yerlerin Bodrum ve Marmaris olduğu ortaya çıkmıştır. Bakanlık, özellikle yaz aylarında meydana gelen gürültü kaynaklı şikayetlerin artması üzerine denetimlerini artırmıştır (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2013). Ortaya çıkan sonuç ele alındığında Türkiye'de turizm hareketlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve

çevresel sorunların başında gelen ses kirliliğine neden olan etkenlerin belirlenebilmesi için Bodrum ilçesinde ses kirliliği üzerine yönelik araştırma yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Yapılan bu araştırma ile Bodrum bölgesine seyahat eden yerli turistlerin bölgenin ses kirliliği hakkındaki algılarının ortaya konması amaçlanmıştır.

3.2. Araştırmanın Önemi

Yapılacak bu araştırma Bodrum bölgesine seyahat eden turistlerin yaşadıkları gürültü karşısında ne tür bir davranış sergilediğinin ortaya konması açısından önem arz etmektedir. Bununla birlikte turizm sektörü açısından ses kirliliğinin ortaya konulmasına yönelik yapılan araştırmaların oldukça sınırlı olması araştırmanın diğer bir önemini ortaya koymaktadır.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Nitel araştırma yöntemi seçilmiştir. Konu, olay, olgu veya bir insan grubu hakkında bir araştırma yapılıyorsa ya da mevcut araştırmalar ve kurumsal bilgi birikimi çok geniş olmadığı zamanlarda nitel araştırma yöntemi tercih edilmektedir (Şencan, 2005). Araştırma yüz yüze, telefonla veya diğer teknolojik araçlarla yapılabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmanın konusu ve amacı göz önüne alındığında yüz yüze veri toplama tekniğinin araştırma için daha uygun olduğu görülmektedir. Bu nedenle yüz yüze veri toplama tekniği araştırmanın veri toplama yöntemi olarak belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilecek verilerin çözümü için betimsel/betimsel analiz yöntemi tercih edilmiştir. Nitel veri analizinin çoğunlukla ilk ve en alt düzeyinde yer alan analiz biçimi olarak bilinen betimsel analiz, araştırmada kullanılan gözlem, görüşme ve doküman (belge) gibi veri toplama araçlarında yer alan soru, konu ya da temalar temele alınarak analiz edilir. Analizlerde, temele alınan soru ya da konu başlık haline getirilerek başlığa uygun olan verilerden doğrudan doğruya alıntılar yapılarak analizler ortaya konur. Betimsel analiz, doğrudan alıntılar ile beslenir ya da desteklenir. Birincil düzey analizi olarak da bilinen betimsel analiz, doğrudan bir konunun resmedilmesi, tanımlanması ve açıklanmasını amaçlar (Ekiz, 2015:75-76).

3.4. Araştırmanın Evreni, Örnekleme, İçeriği ve Sınırlılıkları

Araştırmanın konusu ve kapsamı ele alındığında araştırmanın evrenini Bodrum'u ziyaret eden yerli turistler oluşturmaktadır. Ancak ortaya çıkabilecek turist sayısı göz önüne alındığında büyük bir sayı ile karşı karşıya kalınmaktadır. Ortaya çıkan bu sayıya ulaşmak hem zaman hem de ekonomik kısıtlar nedeniyle evreni temsil edebilecek bir örneklemin belirlenmesi gerekmektedir. Nitel araştırma yöntemlerini kullanarak daha küçük örneklem sayısı ile evrene genelleme yapılabilmesi durumundan dolayı araştırmanın örneklemini 10 turist oluşturmuştur. Araştırma kapsamında veri elde edebilmek için Bodrum'da faaliyet gösteren otel işletmelerinde konaklayan yerli turistler ile kolayda örnekleme ve gönüllülük esasları göz önüne alınarak görüşme gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi amacıyla geçerli ve güvenilir cevaplar alabilmek için ilk olarak ilgili alan yazın incelenmiştir. Sorulması düşünülen soruların araştırma amacına ulaşmada uygunluğu göz önüne alınmış, uzman kişilere danışılıp elde edilen ikincil verilerle bir görüşme formu oluşturulmuştur. Turistlerin demografik özelliklerinin belirlenmesinin yanı sıra konu ile alakalı açık uçlu 6 soru araştırmaya katılan turistlere yöneltilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen veriler 2018 yılının Haziran ayında gerçekleştirilmiştir. Veri elde edebilmek amacıyla katılımcılar ile yapılan görüşmeler ortalama 15 ile 20 dakika arasında sürmüştür. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi amacıyla oluşturulan görüşme formundaki sorular şu şekildedir:

1-Bodrum'u tercih sebebiniz nedir?

2-Bodrum'da sizi en çok rahatsız eden sorunların ne olduğunu söyleyebilir misiniz?

3-Bodrum'da çevre kirliliği olduğunu düşünüyor musunuz?

4-Bodrum'da ses kirliliği olduğunu düşünüyor musunuz?

5-Bodrum'da ses kirliliği olduğunu düşünüyorsanız bu sizin tatil planınızı etkiler mi?

6-Bodrum'da ses kirliliği olduğunu düşünüyorsanız bu sizin Bodrum'a tekrar gelmenizde bir engel midir?

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen verilerin analizine yer verilmektedir. Bulgular kısmı 2 ana başlıktan meydana gelmektedir. İlk başlıkta araştırmaya katılan turistlerin demografik ve kişisel özelliklerine yönelik bulgulara ilişkin verilere yer verilmektedir. İkinci başlıkta ise araştırma kapsamında Bodrum'da meydana gelen ses kirliliğinin ortaya konulmasına yönelik bölgeye ziyaret eden turistlerden elde edilen veriler yer almaktadır.

4.1. Araştırmaya Katılan Turistlerin Demografik ve Kişisel Özelliklerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan turistlerin cinsiyetine, yaşına, mesleğine ve sürekli ikamet ettiği şehre yönelik bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya 7 erkek ve 3 kadın katılmıştır. Araştırmaya katılan turistlerin meslek grupları ele alındığında 10 katılımcının 9 farklı mesleğe sahip olduğu ifade edilebilir. Araştırma kapsamında 10 katılımcının Bodrum'a 1 ile 4 defa arasında gelmiş olması elde edilen diğer bir bulgu olmuştur.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Turistlerin Demografik ve Kişisel Bilgileri

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Meslek	Kaçıncı Geliş
1	29	Erkek	Öğretmen	2
2	35	Erkek	Avukat	3
3	42	Erkek	Tarih Bilimci	1
4	25	Kadın	Ev Hanımı	1
5	31	Kadın	Sinemacı	4
6	36	Erkek	Muhasebeci	2
7	36	Erkek	İnşaat Teknikeri	2
8	26	Kadın	Öğretmen	1
9	30	Erkek	Akademisyen	1
10	29	Erkek	Turizmci	4

4.2. Araştırmaya Katılan Turistlerin Ses Kirliliği Algılarının Belirlenmesine Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde Bodrum'u ziyaret eden yerli turistlere ses kirliliği algılarının ortaya konulmasına yönelik 6 soru yöneltilmiştir. Bu kapsamda turistlere Bodrum'u neden tercih ettiği, Bodrum'da en çok rahatsız eden sorunların neler olduğu, Bodrum'da çevre sorunlarının neler olduğu, Bodrum'da ses kirliliği hakkındaki algıları, Bodrum'daki ses kirliliğinin tatil planlarını etkileme durumu ve Bodrum'daki ses kirliliğinin Bodrum'a tekrar gelmeye engel olma durumu hakkında sorular yönlendirilmiştir.

4.2.1. Araştırmaya Katılan Turistlerin Bodrum'u Tercih Etme Sebeplerine Yönelik Bulgular

Bodrum'u neden tercih ettikleri sorusuna katılımcılar şu cevapları vermiştir:

K1: *"Bodrum benim zihnimde tatil ve eğlencenin ilk olarak aklıma geldiği tatil yeri olması nedeniyle tercih ettiğimi söyleyebilirim. Bodrum, beyaz evleri ve masmavi denizin kenarında güzel bir tatil cennetidir. Bodrumda kendimi çok keyifli hissediyorum."*

K4: *"Nem oranının daha az olması, Bodrum Kalesi, Halikarnas Balıkçısı, Neyzen Tevfik ve Zeki Müren gibi sanatçıların izlerini taşıması ve popüler tatil destinasyonlarından biri olması."*

K7: *"Diğer kıyı şeridi tatil şehirlerinden gece hayatı olarak daha hareketli ve ziyaret edilecek mekan seçeneğinin fazla olması. Bodrum'daki şehir planlamasının güzel olması. Binaların renk olarak beyaz oluşundan olsa gerek insanda temiz ve rahat hissiyatı oluşturması. Son olarak şehirde bulunan arkadaş çevresinden dolayı tercih sebebidir."*

K9: *"Bodrum'u tercih etmemdeki en önemli sebep denizin ve güneşin tadını çıkarmak ve eğlenmekti. Diğer taraftan bölge yakınındaki tarihi bölgelere gezi yapmak amacıyla da burayı tercih ettim."*

Araştırmaya katılan 10 turist Bodrum'u tercih etme sebepleri genel şekliyle ortaya konulmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen veriler Tablo 2'de belirtilmiştir.

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Turistlerin Bodrum'u Tercih Etme Sebepleri

Tercih Etme Sebepleri	Sayı (n)
Tatil ve Dinlenme	8
Eğlence	7
Kültürel Gezi	3
Şehrin Merak Edilmesi	2
Akraba-Arkaş Ziyareti	1

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan turistlerin Bodrum'u tercih etme sebeplerinde en çok 'tatil ve dinlenme' olduğu ortaya konulmuştur. 8 turist Bodrum'da tatil yapmak ve dinlenmek istediklerini belirtmiştir. Araştırma kapsamında ortaya koyulan diğer bir en önemli ikinci sebep ise 'eğlence' olarak ifade edilebilir. 7 turist Bodrum'un sahip olduğu eğlence imkanları ve çeşitliliğiyle Bodrum'u tercih ettiğini ifade etmiştir.

Araştırma kapsamında ortaya konulabilecek diğer bir sebep ise turistlerin Bodrum'u 'kültürel gezi' amacıyla tercih etmesidir. 3 turist tatil, dinlenme ve eğlenceden sonra tarihi yerleri ziyaret etmek istediklerini ifade etmiştir. Diğer taraftan daha az tercih sebebinin ise 'şehrin merak edilmesi' ve 'akraba-arkadaş ziyareti' olmuştur.

4.2.2. Araştırmaya Katılan Turistleri Bodrum'da En Çok Rahatsız Eden Sorunların Belirlenmesine Yönelik Bulgular

Bodrum'da en çok rahatsız eden sorunların ne olduğuna katılımcılar şu cevapları vermiştir:

K2: "Kalabalık bir atmosferin oluşu, gece kulübünde çalışanların insanları gece kulübüne rahatsız edici şekilde davet etmesi, hizmet ve ürünlerin fiyatlandırılmasında gerçek rakamların olmaması ve yerli yabancı insanlara yönelik adil olmayan fiyat politikalarının yapılması, sokak ve yollarda çarpık yapılaşmanın yoğun olması."

K5: "Bodrumda beni en çok rahatsız eden durum Bodrum'un kalabalık olması ve yollarının tek şeritli olması nedeniyle sıkışık trafikte aracımla istediğim noktalara gidememek olmuştur."

K7: "Bodrum'un her geçen yıl tatil şehri havasından daha çok ticari mekanların fazlalaşması, Bodrum'un güzel bir tatil şehri olmasından uzaklaştırmıştır. Deniz kenarı olarak tatil ve dinlenmeye geline bir şehirde özellikle merkezdeki yüzülecek kumsalların artık çok kirliliği, sıkışık ve düzensiz olması şehre inanılmaz derecede eksi puana neden oluyor. Ticari işletmelerin yerli turistlere olan yaklaşımlarının hiçte hoş olmayacak boyutlara kadar çıkabilmesi de rahatsız edici bir durum. Şehirdeki fiyatların fahiş derecede abartılı olması özellikle yerli turistlere karşı bunun çok fazla hissedilmesi ki bu yüzden sanki şehir sadece zenginlerin gelmesini istendiğinden diğer kesim tatilcileri fazlalık olarak görülmesi şehirdeki en büyük sorunlardan biri olarak düşünüyorum."

K10: "Bodrumun popüler bir mekan olması kalitesiz turistlerin yoğunlukla buraya çekiyor. Bunun yanında bölgede turistik hizmet verenler belli belirsiz kişilerin elinde bulunmakta. Bodrum'da fahiş fiyatlar da dikkat çekiyor. Turist kalitesi de her geçen yıl daha kötüye gidiyor."

Araştırmaya katılan 10 turisti Bodrum'da en çok rahatsız eden sorunlar genel şekliyle ortaya konulmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen veriler Tablo 3'de belirtilmiştir.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Turistleri Bodrum'da En Çok Rahatsız Eden Sorunlar

En Çok Rahatsız Eden Sorunlar	Sayı (n)
Adil Olmayan Yüksek Fiyatlar	7
Şehrin Aşırı Kalabalık Olması	7
İşletme ve Çalışanlarının Etik Olmayan Davranışları	5
Ulaşım ve Otopark Sorunu	5
Çarpık Kentleşme	3
Sahil Kirliliği	2
Düşük Nitelikli Turistlerin Olması	2

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan turistleri Bodrum'da en çok rahatsız eden sorunların başında 'adil olmayan yüksek fiyatlar' ve 'şehrin aşırı kalabalık olması' gibi sorunlar gelmektedir. 7 turist Bodrum'da fiyatların yüksek olmasından ve şehrin kalabalık olmasından rahatsız olduklarını belirtmiştir. Araştırmada Bodrum'da 'işletme ve çalışanlarının etik olmayan davranışları' ve 'ulaşım ve otopark sorunu' diğer en rahatsız eden sorunlar olmuştur. 5 turist işletme çalışanlarının uygun olmayan davranışlar sergilediğini, işletmelerin de bu durumlara göz yumduğunu ifade etmiştir. Diğer taraftan turistler şehirde çok sayıda aracın bulunduğunu ve planlama eksikliğinden dolayı ulaşım ve otopark sorunun olduğunu belirtmiştir.

Araştırmada kapsamında ortaya konabilecek diğer bir bulgu ise 'çarpık kentleşme' olmuştur. 3 turist Bodrum'un yapılaşmanın çok ve yanlış şekilde artmasından rahatsız olduğunu belirtmiştir. Araştırmada Bodrum'da 'sahil kirliliği' ve 'düşük nitelikli turistlerin olması' gibi sorunlar da en çok rahatsız eden sorunlardan biri olmuştur. Araştırmaya katılan 2 turist sahillerin turistler ve özellikle işletmeler tarafından kirlendiğini, şehre niteliği düşük, kalitesiz turistlerin gelmesinden rahatsızlık duyduklarını ifade etmiştir.

4.2.3. Araştırmaya Katılan Turistlerin Bodrum'da Çevre Sorunları Algılarının Belirlenmesine Yönelik Bulgular

Bodrum'da çevre sorunlarının ne olduğuna katılımcılar şu cevapları vermiştir:

K1: “*Bodruma tatile geldiğimde beni en çok rahatsız eden durum trafik ve sıkışık binaların yan yana olmasıydı. Bununla birlikte havanın kararmasıyla birlikte yoğun müzik nedeniyle ses kirliliği ve çevreye gelişi güzel atılan çöpler şahit olduğum kötü deneyimlerdi. Aslında müşteriyi kapıda bekleyip sürekli tacize varan restorana alma çabalarından da oldukça rahatsız olduğumu söyleyebilirim. Huzurlu bir şekilde Bodrum sokaklarında yürüyememek bana kendimi kötü hissettirdi.*”

K6: “*Gece kulüplerinin birbiriyle yarışması ve daha fazla müşteri toplayabilmek için gece uyku saatlerinde aşırı şekilde müzik sesini açması, bölgede yaşanan aşırı yapılaşma nedeniyle harfiyat kamyonlarının arı kovanlarına giren arılar gibi şehirde dolaşmaları gibi çevre sorunları olduğu söylenebilir.*”

K9: “*Yapılaşmanın çok ve yanlış şekilde artması, sahil bölgesinin bazı işletmeler tarafından işgal edilmesi ve kirlenmesi, yine şehirde oluşan aşırı ses çevre sorunlarına verilebilecek örnekler olabilir.*”

K10: “*Kalabalık dolayısıyla artan çevre kirliliği görülmekte. Tüm güzel sahiller işletmeler tarafından ele geçirilmiş ve sahilin düzenini bozmuşlar. Gece geç saatlere kadar süren ve birbirine karışacak kadar çok olan ses kirliliği ortaya çıkmakta. Sokakların dar ve park sorununun olması da sorun olarak ortaya çıkmakta.*”

Araştırmaya katılan 10 turist Bodrum'un çevre sorunları hakkındaki algıları genel şekliyle ortaya konulmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen veriler Tablo 4'de belirtilmiştir.

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Turistlerin Bodrum'daki Çevre Sorunları Algısı

Bodrum'daki Çevre Sorunları	Sayı (n)
Plansız ve Çarpık Kentleşme	7
Ses Kirliliği	7
Sahil ve Şehrin Kirliliği	6
Aşırı Trafik Problemi	5
Görüntü Kirliliği	1

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan turistlerin Bodrum'daki çevre sorunları algılarında en çok 'plansız ve çarpık kentleşme' ile 'ses kirliliği' olduğu ifade edilebilir. 7 turist Bodrum'da binaların aşırı sık şekilde inşa edildiğini ve ferahlık hissini azalttığını belirtmiştir. Bununla birlikte şehirde turizm ve trafik kaynaklı yüksek sesin oluştuğunu ifade etmiştir. Araştırmada kapsamında 'sahil ve şehrin kirliliği' algılanan çevre sorunlarından biri olmuştur. Araştırmaya katılan 6 turist sahillerin işletmeler ve turistler tarafından kirlendiğini, şehrin merkezinde de genel bir kirlilik olduğunu ifade etmiştir. Diğer taraftan Bodrum'da turistler tarafından algılanan çevre sorunlarından bir diğerini 'aşırı trafik problemi' oluşturmuştur. Araştırmaya katılan 5 turist Bodrum'da trafik planlamasının iyi olmadığını ve bölgede aşırı araç hareketinin olmasının çevresel bir problem olarak ortaya çıktığını belirtmiştir.

Araştırmada kapsamında ortaya konulabilecek diğer bir bulgu ise 'görüntü kirliliği' olmuştur. Araştırmaya katılan 1 turist çarpık kentleşmenin meydana getirdiği görüntünün estetik olmadığını ifade etmiştir.

4.2.4. Araştırmaya Katılan Turistlerin Bodrum'da Ses Kirliliği Algılarının Belirlenmesine Yönelik Bulgular

Bodrum'daki ses kirliliği hakkında katılımcılar şu cevapları vermiştir:

K4: “*Yok düşünmüyorum. Ben kişisel olarak zaten gürültüden kaçınan bir kişiyim. Gürültü olan bölgelere gitmeyerek bu sorunu çözüyorum.*”

K7: “*Çok fazla abartılacak şekilde olduğunu düşünmüyorum. Çünkü Bodrum genel anlamda eğlence mekanları olarak zaten böyle bir yer olmasından dolayı buraya gelecek turistlerin bunları göze aldığını varsayıyorum. Bu sebeplerden dolayı rahatsızlık oluyorsa bu şehrin planlamasını ticari ranta göre yapan yönetimlerin sorumluluğundadır. Bu sorun genel anlamda birçok buna benzeyen tatil şehirlerinde mevcuttur.*”

K8: “*Evet düşünüyorum. Gündüz ve gece hayatının canlı oluşu güzel fakat aktivitelerin çok yüksek sesli müziklerle yapılması rahatsız edici. Özellikle gece eğlencesinin tek bölgede yapılmayışı ve çok geç saatlere kadar devam edişi bir grup insanı eğlendirirken dinlenmek isteyen insanları rahatsız ediyor.*”

K9: “Evet düşünüyorum. Bodrum şehir merkezinde Barlar Sokağı’nda aşırı derecede gürültünün olması rahatsızlık verici. Ayrıca Gümbet bölgesinde de her mekandan gelen yüksek ses de keyif bozan bir durum. Bu bölgeye yakın yerlerde kişi yüksek ses sebebiyle ister istemez rahatsızlık duyar. Aslında Bodrum’a sadece deniz için değil eğlenme amaçlı da gelmiştik ancak böyle yüksek sesli mekanların şehrin merkezinde olması ve denetlenmemesi bizi de olumsuz etkiledi.”

Araştırmaya katılan 10 turistin Bodrum’daki ses kirliliği hakkındaki algıları genel şekliyle ortaya konulmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen veriler Tablo 5’de belirtilmiştir.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Turistlerin Bodrum’daki Ses Kirliliği Algısı

Cevaplar	Kişi Sayısı	Turistlerin Bodrum’da Ses Kirliliği Hakkındaki Genel Görüşleri
Evet	9	1-Eğlence mekanları arasındaki rekabetten kaynaklı aşırı sesin meydana gelmesi 2-Gece saatlerinde ve geç saatlere kadar normalden fazla yüksek sesin oluşması 3-Eğlence mekanlarının şehir merkezine yakın tek bölgede toplanması ve denetlenmemesi 4-Yoğun trafik hareketi sebebiyle ses kirliliği meydana gelmesi
Hayır	1	1-Gürültü oluşan bölgeden uzak durulması

Araştırmaya katılan turistlerin 9’u Bodrum’da ses kirliliği olduğunu ifade etmiştir. Bu kapsamda turistler Bodrum’da meydana gelen ‘ses kirliliği hakkında eğlence mekanları arasındaki rekabetten kaynaklı aşırı sesin meydana geldiğini’, ‘gece saatlerinde ve geç saatlere kadar normalden fazla yüksek sesin oluştuğunu’, ‘eğlence mekanlarının şehir merkezine yakın tek bölgede toplandığını ve denetlenmediğini ve ‘yoğun trafik hareketi sebebiyle ses kirliliği meydana geldiğini’ belirtmiştir.

Araştırma kapsamında ortaya konulabilecek diğer bir bulguyu Bodrum’da ses kirliliğinin olmadığını düşünen turistler oluşturmaktadır. Bu kapsamda 1 turist Bodrum’da ses kirliliğinin olmadığını, ‘gürültü oluşan bölgeden uzak durduğunu’ ifade etmiştir.

4.2.5. Araştırmaya Katılan Turistlerin Bodrum’daki Ses Kirliliğinin Tatil Planlarına Etkisinin Belirlenmesine Yönelik Bulgular

Bodrum’daki ses kirliliğinin tatil planlarını etkilemesi hakkında katılımcılar şu cevapları vermiştir:

K5: “Etkilemez çünkü ses kirliliği beni en çok rahatsız edecek hususların başında gelmemektedir. Tabi ki ses kirliliği olmamasını temenni ederim ancak benim için tatil planımı etkileyecek bir durum değildir.”

K6: “Evet etkileyebilir. Sesten çok etkilendiğimi düşünürsem tatil sürem kışalmasına ve bir dahaki tatil rotamın bu bölgeye olmamasına dikkat ve özen gösteririm.”

K9: “Etkilediğini düşünüyorum. İlk başta Bodrum merkeze yakın bir otelde konakladık. Ancak özellikle geç saatlerde meydana gelen yüksek ses sebebiyle rahatsızlık duyduk. Bu sebeple konakladığımız otelden ayrıлып sesin daha az olduğu bir otelde kalmaya karar verdik.”

K10: “Etkilemez. Çünkü Bodrum’u tercih ederken bu özelliğini bildiğim için sıkıntı yaratmaz ve tercih sebebim eğlence olması dolayısıyla bu bölgede olmam tatil planımı etkileyeceğini düşünmüyorum.”

Araştırmaya katılan 10 turistin Bodrum’daki ses kirliliğinin tatil planlarını etkilemesi hakkındaki görüşleri genel şekliyle ortaya konulmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen veriler Tablo 6’de belirtilmiştir.

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Turistlerin Bodrum’daki Ses Kirliliğinin Tatil Planlarına Etkilerine Yönelik Görüşleri

Cevaplar	Kişi Sayısı	Bodrum’daki Ses Kirliliğinin Turistlerin Tatil Planlarını Etkilenmesi Hakkında Görüşler
Evet, Etkiler.	8	1-Tatil süresinin kışalması neden olması 2-Tatil rotasının başka bölgelere yönelmesi 3-Sesin kaynağına uzak yerde konaklamak
Hayır, Etkilemez	2	1-Ses kirliliğinin en çok rahatsız edecek etkenlerden biri olarak görülmemesi 2-Bodrum’da ses kirliliğinin bilindiği halde tercih edilmesi 3-Başlıca geliş amacının eğlence odaklı olması

Araştırmaya katılan turistlerin 8’i Bodrum’daki ses kirliliğinin tatil planlarını etkileyebileceğini ifade etmiştir. Bu kapsamda turistler ses kirliliğinin ‘tatil süresinin kışalmasına neden olmasına’, ‘tatil rotasının başka bölgelere yönelmesine’ ve ‘sesin kaynağına uzak yerde konaklama gerçekleştirilmesine’ neden olduğunu ifade etmiştir.

Araştırma kapsamında ortaya konabilecek diğer bir bulguyu Bodrum’daki ses kirliliğinden tatil planları etkilenmeyen turistler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan 2 turist Bodrum’da meydana gelen ses kirliliğinin tatil planlarını etkilemediğini belirtmiştir. Bu kapsamda turistlerin ‘ses kirliliğini en çok rahatsız

edecek etkenlerden biri olarak görmemesi’, ‘Bodrum’da ses kirliliğini bildiği halde tercih etmesi’ ve ‘başlıca geliş amacının eğlence odaklı olması’ nedeniyle tatil planlarının etkilenmediğini ifade etmiştir.

4.2.6. Araştırmaya Katılan Turistlerin Bodrum’daki Ses Kirliliğinin Bodrum’a Tekrar Gelmesine Etkisinin Belirlenmesine Yönelik Bulgular

Bodrum’daki ses kirliliğinin bölgeye tekrar gelmesine etkisi hakkında katılımcılar şu cevapları vermiştir:

K2: “Engel olarak görmüyorum çünkü ses kirliliği benim açımdan yerel bazda gerçekleştiği için bana uygun yerleri tercih edebilirim.”

K6: “Engel olabilir. Eğer konaklama yapacağım bölgede ses kirliliği düzeyi yüksekse o bölgede konaklamayı düşünmem. Ancak daha sessiz bölge olmak kaydıyla Bodrum’da konaklamayı tercih edebilirim.”

K7: “Bodrumda rahatsız edecek boyutta ses kirliliği olduğunu düşünüyorsam tercih yaparken tabii ki etkiler. Fakat Bodrum’un hareketli ve eğlence mekanlarının çok daha fazla sahip olması ve daha çok tercih ettiğim bir şehir olduğundan dolayı ses kirliliğinin Bodrum’a tekrar gelmeye engel olacağını düşünmüyorum. Bodrum zaten çok fazla sessiz, sakin ve huzurlu bir tatil yapılacak şehir olduğunu düşünmüyorum.”

K9: “Açıkçası yaşadıklarımı göz önüne aldığında tekrar gelmeyi düşünmüyorum. Ancak Bodrum’da özellikle gürültünün kaynağına yönelik bir takım önlemler getirilirse ve ses seviyesi azaltılırsa tekrar ziyaret etmeyi düşünebilirim.”

Araştırmaya katılan 10 turist Bodrum’daki ses kirliliğinin Bodrum’a tekrar gelmelerini etkilemesi hakkındaki görüşleri genel şekliyle ortaya konulmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen veriler Tablo 7’de belirtilmiştir.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Turistlerin Bodrum’daki Ses Kirliliğinin Bodrum’a Tekrar Gelmesine Etkisine Yönelik Görüşleri

Cevaplar	Kişi Sayısı	Bodrum’daki Ses Kirliliğinin Turistlerin Bodrum’a Tekrar Gelmesine Etkisi Hakkındaki Görüşler
Evet, Engeldir.	2	1-Bölgede yüksek ses olması sebebiyle konaklama yapmanın düşünülmemesi 2-Ses seviyesinin düşürülmesi ve ses kaynağına yönelik denetleme yapılması şartıyla tekrar ziyaret etmenin düşünülmesi
Hayır, Engel değildir.	8	1-Ses kirliliğinin Bodrum’u tekrar ziyaret etmede bir engel görülmemesi 2-Ses kirliliğinin bölgesel alanda gerçekleşmesi 3-Ses kirliliği oluşturan mekanlardan uzak durulması 4-Eğlence amacıyla gelmesi sebebiyle sorun olmaması

Araştırmaya katılan turistlerin 2’si Bodrum’daki ses kirliliğinin Bodrum’a tekrar gelmesine etki edebileceğini ifade etmiştir. Bu kapsamda turistler ‘bölgede ses yüksek ses sebebiyle konaklama yapmayı düşünmediğini’ ve Bodrum’a tekrar gelmeyi düşünmediklerini ifade etmiştir. Diğer taraftan turistler ‘ses seviyesinin düşürülmesi ve ses kaynağına yönelik denetleme yapılması şartıyla tekrar ziyaret etmeyi düşündüğünü’ belirtmiştir.

Araştırma kapsamında ortaya konabilecek diğer bir bulguyu Bodrum’daki ses kirliliğinin Bodrum’a tekrar gelmesi etkilenmeyen turistler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan 8 turist Bodrum’da meydana gelen ses kirliliğinin Bodrum’a tekrar gelmelerine etki etmeyeceğini ifade etmiştir. Bu kapsamda turistler ‘ses kirliliğinin Bodrum’u tekrar ziyaret etmede bir engel olarak görmedikleri’, ‘ses kirliliğinin bölgesel alanda gerçekleştiğini’, ‘ses kirliliği oluşturan mekanlardan uzak durduklarını’ ve ‘eğlence amacıyla gelmesi sebebiyle sorun olmadığını’ belirtmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çevre, insan ve diğer canlıları içerisinde barındırarak olumlu ve olumsuz etkileşimde bulunan doğal bir ortamdır. İnsanların sürekli yaşadıkları veya gittikleri alanda çevreyle ilişki kurmak zorunda olması nedeniyle insan ve çevre ilişkisinin incelenmesi gerekmektedir. Bireylerden toplumlara dönüşen insanlar, çevre üzerinde doğal ve yapay değişiklikler yapmakta ve ihtiyacı doğrultusunda çevreden yüksek düzeyde faydalanmaktadır. Bu nedenle çevreden bağımsız bir yapıya sahip değildir. Özellikle Sanayi Devrimi’nden sonra hızla büyüyen insan nüfusunun ihtiyacını karşılayabilmek için üretim artmıştır. Bu durum çevrenin doğal yapısında bir takım olumsuz etkilere neden olmuştur (GhulamRabbany vd., 2013). Yer altı ve yer üstündeki ham maddenin hızla tüketilmesi, doğal çevrede betonlaşma, havaya karışan zararlı gazlar, atık su ve zararlı kimyasalların toprağa veya içme suyuna dökülmesi, yeni konutlar için ağaçların kesilmesi, üretim atıklarının doğaya rastgele dökülmesi sonucu oluşan kirlilikler bazı örneklerdir.

21. yüzyılda üretim ve hizmet sektöründe artan iş yüküyle birlikte çevre üzerinde daha farklı kirliliklerin etkisi görülmektedir. Doğal çevre tahribatlarına ek olarak görüntü kirliliği ve ses kirliliği meydana gelmektedir. Bunun sonucunda insan hayatında stres, gerginlik ve bunalımlar oluşmaktadır. Bu durum insanların yaşam kalitesini ciddi oranda etkilemektedir. Genel olarak doğal çevre kirliliği üzerine yoğunlaşan araştırmalarda ses kirliliğine ilişkin çalışmaların yeterli olmadığı görülmektedir.

Hizmetler sektörü içerisinde yer alan turizmin insan odaklı bir yapıya sahip olması nedeniyle son dönemlerde etkisi daha çok artan çevresel sorunlarının dikkatli bir şekilde irdelenmesi gerekmektedir. Turizm sektöründe insanların dinlenme ve rahatlamak için tatil hareketlerine katıldıkları göz önüne alındığında çevre sorunlarından biri olan ses kirliliğinin de turizme olumsuz etki edeceği düşünülmektedir. Bu kapsamda Türkiye'nin önemli turistik eğlence destinasyonlarının başında gelen Bodrum'da ses kirliliğinin turizm hareketlerinde nasıl bir etki oluşturulduğu anlaşılmaya çalışılmıştır. Bodrum'a gelen yerli turistlerin Bodrum'u tercih etme nedenleri olarak eğlenceli olması, geçmiş tarihi ve antik yapısı, önemli yazarlara ev sahipliği yapması ve muhteşem bir doğa-deniz buluşmasına sahip olması ifade edilmiştir. Doğasını korumuş ve tarihi geçmişi olan destinasyonların üst yapı arzıyla çeşitlenmesi turistik çekicilik oluşturmakta ve bu durum araştırma sonuçları ile örtüşmektedir.

Araştırmada Bodrum'da yüksek fiyatlı ürünler, çarpık yapılaşma ve ulaşım ağındaki sıkıntılar en önemli genel sorunlar olarak ifade edilmiştir. Turistik alanlardaki işletmelerin gerçekle bağdaşmayan fiyat politikaları ve turizmde önemli bir rol oynayan ulaşımın planlı olmaması dikkat çeken başlıklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Çevre sorunlarına ise katılımcıların çoğunluğu çarpık yapılaşma, aşırı trafik ve ses kirliliği üzerinde fikir birliği sağlamışlardır. Bu bakımdan Las Vegas, İbiza ve Miami gibi benzer destinasyonlarda da aynı çevre sorunlarının yaşandığı tespit edilmiştir (Kimbrough vd., 2013).

Araştırmaya katılan kişilerin Bodrum'da yaşanan ses kirliliğinden genel olarak etkilendiği anlaşılmıştır. Özellikle eğlence mekânlarının yoğun olduğu alanlarla birlikte trafikte meydana gelen ses kirliliği katılımcıları rahatsız etmiştir. Ses kirliliğinin katılımcıların çoğunluğu tarafından tatil planlarını olumsuz etkiledikleri ifade edilse de iki katılımcının ses kirliliğinden rahatsız olmadığı ifade edilmiştir. Bu katılımcılar yüksek sesin Bodrum'un eğlence karakterini yansıtan bir durum olarak gerçekleştiğini ifade etmişlerdir. Diğer yandan araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında Bodrum'da ses kirliliğinin farklı şekillerde ortaya çıkarak olumsuz etkiler ortaya koyduğu anlaşılmaktadır. Ancak katılımcıların tüm bu olumsuzluklara rağmen Bodrum'a tekrar gelme niyeti üzerinde bir engel oluşturmadığı da anlaşılmaktadır. Bu durumun katılımcılarda Bodrum'un yüksek düzeydeki çekiciliğinin ses kirliliği başta olmak üzere olumsuz durumları hoş görebileceği gerçeğini kanıtlamaktadır.

Araştırmada ses kirliliği büyük oranda insanların rahatsız olduğu bir durum olarak ifade edilse de doğrudan bir engel olmadığı anlaşılmıştır. Ancak iyi bir tatil deneyimi sunmak isteyen ve rakip pazarlara göre rekabet gücü elde etmek isteyen turistik destinasyonların ses kirliliği ve diğer çevre kirliliği oluşturan unsurları ortadan kaldırılması gerekmektedir. Araştırma elde edilen veriler kapsamında şu öneriler sunulabilir:

- ✓ Ses kirliliği ve benzeri diğer çevresel kirlilikler daha iyi irdelenebilir ve araştırma konularına dâhil edilebilir.
- ✓ Bakanlığın ve ilgili yerel kuruluşların ses denetimlerini arttırması ve bunun yanında fiyat takibi yapması gerektiği düşünülmektedir.
- ✓ Planlamaya dahil olmadan yapılan yapıların yükselişi bölgenin çarpık kentleşmesine neden olmuştur. Yerel yönetimler ve ilgili Bakanlığın çarpık kentleşme sorununun çözümüne yönelik gerekli yasal düzeltmeyi yapması önerilebilir.
- ✓ Bodrum'da şehir planlamasının kötü olması özellikle sezon içi dönemde şehrin aşırı kalabalıklaşmasını ve trafik sorununu ortaya çıkarmaktadır. Bu sorun ses kirliliğini meydana getirmektedir. Uzun dönemli planlamalarda şehrin ses kirliliği oluşmayacak şekilde yapılaşmasına yönelik çalışmalara öncelik verilmesi gerekmektedir.
- ✓ Bodrum'da trafik ses kirliliği oluşturan etkenlerden birisidir. Bu kapsamda Bodrum'da trafik kaynaklı ses kirliliğinin azaltılması amacıyla şehir merkezine araç girişinin engellenmesi ya da kısmen azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.
- ✓ Bodrum'a gelen turistlerin geliş amaçlarında eğlence ön plandadır. Bu sebeple bölgede çok sayıda rekreasyon ve eğlence mekanları bulunmakta ve bölgede ses kirliliğine sebep olmaktadır. Bu mekanların Bodrum'un yerleşim mekanlarının dışına taşınması önerilebilir.
- ✓ Bodrum'da eğlence mekanları rekabet avantajı elde edebilmek amacıyla özellikle müzik sesini aşırı arttırmakta ve bu sesi şehre doğru yönlendirmektedir. Ortaya çıkan yüksek ses yakın bölgelerde ses

- kirliliğini oluşturmaktadır. Bu mekanlarda meydana gelen sesin azaltılmasına yönelik araştırmalar yapılmalıdır.
- ✓ Bodrum'daki eğlence mekanlarının şehir dışına taşınması tek başına ses kirliliği ile mücadelede yetersiz olabilir. Bu kapsamda çeşitli önlemler de getirilebilir. Şehir ile eğlence mekanları arasında ses düzeyini azaltmak amacıyla iki bölge arası ağaçlandırılabilir. Diğer taraftan eğlence mekanları işletmecilerinin bu konuda eğitim alması sağlanabilir.
 - ✓ Bodrum'daki ses kirliliği seviyesini artıran tüm eğlence mekanlarına yönelik caydırıcı hukuki yaptırımlar ele alınmalı ve bu kapsamda mekanlara çok daha yüksek para cezaları verilmelidir. Ancak buna rağmen ses kirliliğine devam eden eğlence mekanlarına kapatma cezaları da düşünülmelidir.
 - ✓ Gece geç saatlerde meydana gelen ses kirliliği de Bodrum'da ortaya çıkan problemlerden birisidir. Özellikle eğlence mekanlarının çalışma saatlerinin düzenlenmesi gerekmektedir. Diğer yandan eğlence mekanlarından çıkış yapan turistler de bu ses kirliliğine kaynaklık etmektedir. Turistlerin tatil süreleri içerisinde ses kirliliği üzerine bilgilendirilmesi ses kirliliğinin azaltılmasına yönelik yapılacak bir diğer önlem olabilir.

KAYNAKÇA

- Akış Roney, S. (2011). Turizm, Bir Sistemin Analizi. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Auger, N., Duplaix, M., Bilodeau-Bertrand, M., Lo, E., & Smargiassi, A. (2018). "Environmental Noise Pollution and Risk of Preeclampsia". *Environmental Pollution*, 239, 599-606.
- Azam, M., Alam, M. M., & Hafeez, M. H. (2018). "Effect of Tourism on Environmental Pollution: Further evidence from Malaysia, Singapore and Thailand". *Journal of Cleaner Production*, 190, 330-338.
- Çepel, N. (2002). Ekolojik Sorunlar ve Çözümleri. Tübitak Yayınları, İstanbul.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2013). <http://181.csb.gov.tr/gurultu-ile-ilgili-sikayet-ve-ihbarlariniz-icin-alo-181-haber-10393>Erişim Tarihi: 14.06.2018
- Davenport, J., & Switalski, T. A. (2006). Environmental Impacts of Transport, related to Tourism and Leisure Activities. In the *Ecology of Transportation: Managing Mobility for the Environment* (pp. 333-360). Springer, Dordrecht.
- Davies, T., & Cahill, S. (2000). Environmental Implications of the Tourism Industry (pp. 00-14). Washington, DC: Resources for the Future.
- Demir, C. ve Çevirgen, A. (2006). Turizm ve Çevre Yönetimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Ekiz, D. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Erdoğan, N. (2003). Çevre ve (Eko)turizm. Erk Yayın ve Dağıtım, Ankara.
- GhulamRabbany, M., Afrin, S., Rahman, A., Islam, F., & Hoque, F. (2013). "Environmental Effects of Tourism". *American Journal of Environment, Energy and Power Research*, 1(7), 117-130.
- Gönüllü M.T., Avşar Y., Arslankaya E., Tosun İ. (2002). Değişik Endüstri Birimlerinde Oluşan Gürültülerin Araştırılması ve İşitme Sağlığı Açısından Değerlendirilmesi. Türkiye
- Kahraman, N. ve Türkay, O. (2014). Turizm ve Çevre. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Kar, M., Zorkirişçi, E., & Yıldırım, M. (2004). "Turizmin Ekonomiye Katkısı Üzerine Ampirik Bir Değerlendirme". *Akdeniz University Faculty of Economics & Administrative Sciences Faculty Journal/Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(8).
- Kınacı, B., Albuz P., N. ve Seyhan, G. (2011). Turizm ve Çevre (Çevre Koruma), Pegem Akademi, Ankara.
- Kimbrough, S., Baldauf, R. W., Hagler, G. S., Shores, R. C., Mitchell, W., Whitaker, D. A., & Vallerio, D. A. (2013). "Long-term Continuous Measurement of Near-road Air Pollution in Las Vegas: Seasonal Variability in Traffic Emissions Impact on Local Air Quality". *Air Quality, Atmosphere & Health*, 6(1), 295-305.
- Koncul, N. (2007). "Environmental Issues and Tourism". *Ekonomskamisao i praksa*, (2), 157-165.
- Merchan, C. I., Diaz-Balteiro, L., & Soliño, M. (2014). "Noise Pollution in National Parks: Sound Scape and Economic Valuation". *Landscape and Urban Planning*, 123, 1-9.

Resmi Gazete (2015). Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik.
<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/11/20151118.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/11/20151118.htm> Erişim Tarihi:04.06.2018

Sharma, R., & Bhattacharya, A. K. (2014). "Mass Tourism as a Potential Noise Pollution Threat- A Case Study of Bhojpur Tourism Destination in Madhya Pradesh", India. International journal of environmental sciences, 5(3), 515.

Soylu, M.,& Gökkuş, Ö. (2016). "Endüstriyel Kaynaklı Gürültü Kirliliğinin Araştırılması ve Bir Tekstil Fabrikasında Uygulama Örneği". Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilimleri Dergisi, 32(2).

Sunlu, U. (2003). "Environmental Impacts of Tourism". In: Camarda D. (ed.), Grassini L. (ed.). Local Resources and Global Trades: Environments and Agriculture in the Mediterranean Region. Bari: CIHEAM, p.263-270

Şencan, H. (2005). Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik. 1.

Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Tufaner, F. (2011). "Eğlence Yerlerinin Yoğun Olduğu Bölgelerde Gürültü Denetiminde Yaşanan Sorunlar ve Beyoğlu İlçesi Üzerine Bir İnceleme". 9. Ulusal Akustik Kongresi, ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi, Ankara.

Türe, C. ve Çiçek, A. (2012). Ekoloji ve Turizm. Anadolu Üniversitesi Yayın No:2479, Eskişehir.

UNWTO (2017). Tourism Highlights 2017 Edition,

<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029> (Erişim Tarihi: 23.05.2018)

Ünver, E. (2008). "Trafik ve Rekreatif Kullanım Kaynaklı Gürültü Kirliliğinin Belirlenmesi: Çorlu Örneği". Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.

Yaman, K. (2015). "Yabancı Turistlerin Safranbolu'daki Çevre Kirliliği Algısı". Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (5), 84-102.

Yeşiltaş, M., Gümüş, M., Kulakoğlu Dilek, N., Avcıkurt, C., Yıldız, S. B., Koçak, N., İçöz, O., İçöz, O., Kantarcı, K. ve Kuşluvan, S. (2016). Genel Turizm Bilgisi. Anadolu Üniversitesi Yayını No:3270, Eskişehir.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, H.,& Özer, S. (1997). "Gürültü Kirliliğinin Peyzaj Planlama Yönünden Değerlendirilmesi ve Çözüm Önerileri". Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 28(3), 515-531.

Zannin, P. H. T., Diniz, F. B., & Barbosa, W. A. (2002). "Environmental Noise Pollution in the City of Curitiba, Brazil". Applied Acoustics, 63(4), 351-358.

www.kibrishaberajansi.com. Lord Palace Hotel'in Yarattığı Ses Kirliliği, Turizm Felaketine Dönüşüyor.
<http://www.kibrishaberajansi.com/2017/07/14/lord-palace-hotelin-yarattigi-ses-kirliligi-turizm-felaketine-donusuyor/> (21.10.2017).